

Sáme vuodoskávlååhpaddjeohpo 5-10 dáse rámma-plána njuolgadustjåla

Låhkaloahpådus: Máhttodepartementas mierreduvvam basádismáno 23. bieje 2016 låhkaloahpådusájn lágan lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3-2 annet ledd.

§ 1. Masi gullu ja ulmme

- (1) Njuolgadustjåla gullu universitietajda ja allaskåvlåjda ma fálli sáme vuodoskávlååhpaddjeohpov 5– 10 dásijda, ja ma li akkreditieridum dán lága milta: Lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og § 3-1.
- (2) Sáme vuodoskávlååhpaddjeohppo 5-10 dásijda la mastergrádaohppo mij galggá kvalifiserit åhpaddimvirggáj vuodoskávlån, dagu gájbbeduvvá dán lága milta: Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 10-1. Oahppo galggá åhpadduslågav ja vuodoåhpaddime doajmme oahppoplánajt tjuovvot.
- (3) Sáme vuodoskávlååhpaddjeohppo la avtaárvvusasj nasjåvnålasj vuodoskávlååhpaddjeåhpun. Åhpaddime oajvvegiella l sámeigiella. Ásadusá ma julev- ja oarjjelsáme oahpov fálli máhtti dassta bessat.
- (4) Oahppo la sáme kultuvrraj ja sebrudahkaj tjanádum, ja danna li sáme oahppamdádjadusá ja åhpaddimvuoge vuodon. Oahppo vaddá moattebelak máhtov sáme vidjurij birra ja dættot vijdedum oahppamarienájt ja luondov ájnas sadjen oahppamij ja ávddamij. Sáme vuodoskávlååhpaddjeohppo galggá åhpaddjevirgev biedjat sáme- ja iemeálmukkontækstaj.

(5) Njuolgadustjállaga ulmme l sihkarasstet áhpaddidjeoahpo ásadusá fálli integrieridum, profesjávnnáj hiebadum sáme vuodoskávllááhpaddidjeoahpov dásijda 5-10, vuododum dutkama ja vásádusmáhto nali. Áhpadasán galggá alla kvalitethtta, danna galggá állesvuohta ja tjanástagá fága, fáhkadidaktihka, pedagogihka ja práksisguoradallamij gaskan ja la lahka oassen profesjávnná suorges ja sebrudagás massta skávllá l oassen. Áhpaddidjeoahpo ásadusá galggi sihkarasstet álles oahppoprográmmajt jádedime ja organisierima baktu masi gájka guoskavasj fáhkabirrasa sæbrii. Oahppo galggá vaddet rijkajgasskasasj perspektijvajt, áhpaddidje profesjávnnáv biedjat histávrrálasj, kultuvralasj ja sebrudagá aktijvuohtaj ja viehkedit lájttáalis árvvaladdamij ja profesjávnná dádjadussaj.

(6) Sáme vuodoskávllááhpaddidjeoahppo galggá studentajt gárvedit profesjávnná ámmádij mij la dutkam- ja vásádusvuododum máhto nali tsieggiduvvam, ja mij gárvet joarkkaoahppaj ph.d.-dásen. Oahppo galggá profesjávnnáj etihkalasj vuodov dahkat, avtatbirges profesjonála ávddánibmáj gárvedit, ja studentajt dágálattjan dahkat skávlláv ávddáljguovlluj doalvvot ávddama ja oahppama ásadussan demokratijjalasj ja moattebelak sebrudagán.

(7) Sáme vuodoskávllááhpaddidjeoahppo dásijda 5-10 galggá studentajt gárvedit sáme vidjurij birra áhpaddittjat, dan vuolen aj dábdđát makkir stáhtus iemeálmumugijn li rijkajgasskasattjat, ja sáme oahppij riektá áhpaddibmáj áhpadduslágá ja doajmme oahppoplánaj milta.

(8) Áhpaddidjeoahpo ásadusá galggi dilev láhtjet váj studenta oadtju nasjávnnálasj, álles sáme ja iemeálmumukperspektijvajt áhpadasán.

§ 2. Majt galggi oahppat

(1) Tjiegldusá majt oahppe galggi oahppat galggi tjuovvot Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, nivå 7 (syklus 2, mastergrad).

(2) Gá kandidáhtta l állim sáme vuodoskávllááhpaddidjeoahpov de galggá tjoahkkáj máhttet dájtt:

Máhtudagá

Kandidáhtta

- máhtttá viek álov juogu de válljidum áhpaddimfágan ja fága didaktihkan jali profesjávnná suorge pedagogihkan/sierrapedagogihkan
- máhtttá sierraláhkáj álov ráddjidum fáhkasuorgen (masterbarggo)
- máhtttá viek vijddát profesjávnná gájbbádusáj milta áhpadasá ietjá fágajn
- máhtttá ednagav guoskavasj dutkama ja teorijja birra, aktan diedalasj ájádallamvuogij, dutkamvuogij ja etihka birra, ájnnsit sáme ja iemeálmumugij dutkamvuojnó birra
- máhtttá ednagav doajmme lágaj ja plánaj birra ma guoski vuodoáhpaddussaj, gáktu l mánájskávllás nuorajskávlláj lávkkít ja nuorajskávllás joarkkaskávlláj
- máhtttá ednagav vuodulasj tjehpudagáj, árvustallam- ja átsádimsystemaj, klássajádedime, oahppij oahppama árvustallama ja dan birra mij ávdet oahppamav fágajn
- máhtttá ednagav oahppamteorijja ja mánáj ávddánime, ávddama ja oahppama birra iesjguhtik sosiála, gielalasj ja kultuvralasj kontevstajn
- máhtttá mánáj birra lássá dilijn, dasi gullu diehtá givsédime, vahágahttema ja ráhtsatjimij birra mánáj vuosttij, doajmme lágaj ja mánáj riektáj birra nasjávnnálasj ja rijkajgasskasasj perspektijvan
- máhtttá vijddát áhpaddidjevurge, fágaj sierralágásjvuodaj ja histávrrá birra, ja dádjat skávllá ávddánimev organisjávnnán, dan mandáhtav, árvvovuodov ja sajev sáme sebrudagán ja sebrudagán ietján
- máhtttá sáme árbbedábij birra iesjgeŋga fáhkasuorgen
- buktá luondov ja lahkabirrasav adnet oahppamarienán ja dájmajt duon dán oahppambirrasij hiebadit.

Tjehpudagá

Kandidáhtta

- buktá áhpádit dutkama ja vásádusmáhto milta, aktu ja iehtjádij siegen
- buktá analysierit, hiebadit ja adnet doajmme oahppoplánaj
- buktá jáhtuj biedjat árra rahtjamusáv ja sihkarasstet jut oahppe ávddán vuodulasj tjehpudagáj ja fáhkamáhtudagán
- buktá hábbmit sebradahte ja varresvuoda ávdediddje oahppambirrasijt ma nanniji vuogas fágallasj, sosiála ja estetihkalasj oahppamprosessajt
- buktá analysierit, árvustallat ja duodastit oahppij oahppamav, viehkedit suv váj ienebut oahppá, áhpádimev hiebadit oahppe ævtoja ja dárboja, adnet málsudahkes áhpádinvuogijt ja viehkedit váj oahppe bessu ietjasa oahppama ja ávddánime badjel reflektierit
- buktá árvustallat ja adnet hiebalgis oahpponævojt, digitála vædtsagijt ja ressursajt áhpádimen, ja oahppijt digitála tjehpudagájt áhpádit
- buktá analysierit ja liehket lájttális nasjávnnálasj ja rijkajgasskasasj dutkamij ja dáv máhtov adnet áhpádattijn
- buktá aktu ja iehtjádij siegen adnet hiebalgis vuogijt dutkam- ja ávddánahttembargos váj aktelt ávddánahtta ietjas ja skávlá aktisasj práksisijt, aktan tjadát ráddjídum dutkamprosejvtajt bagádallama milta
- vuojnná givsedime, vahágahttema ja ráhtsatjimij merkajt. Fágallasj árvustallamij milta galggá kandidáhtta jáhtelit nahkat jáhtuj biedjat dárbulasj dájmajt, ja guoskavasj fáhkaásadusáj siegen barggát
- buktet sáme oahppamvuogijt ávkken adnet áhpádimen
- buktet áhpádimev hiebadit guovtegielak jali moattegielak perspektijvan.

Ábbálasj máhtudahka

Kandidáhtta

- máhtta nannit rijkajgasskasasj ja moattekultuvralasj perspektijvajt skávlá bargon, viehkken lápptit dádjadusáv sámij statusis iemeálmugin ja arvusmahttet demokratijjallasj oassálasstemij ja guoddelis ávddánibmáj
- máhtta álgádit ja huksat vuogas skávlá-sijdda-aktisasj bargov, ja ietjá akteraj siegen barggat ma li ájnnasa skávlá doajmmaj
- buktá sámegiela ja dárogiela, njálmálattjat ja tjálatattjat, ja máhtta gielajt almma láhkáj adnet virgenis
- máhtta alla dásen gaskostit ja guládallat virge fágallasj tjuolmaj birra, ja sujna l profesjávnnáfágallasj digitála máhtudahka
- buktá guhkásáhpádimidaktihkav
- buktá analysierit ja árvustallat guoskavasj fágallasj ja etihkalasj tjuolmajt ja viehkken ávdedit fágallasj aktisasj bargov skávlán
- buktá viehkedit innovasjávnnáprosessajn ma li skávlá doajmmaj tjanádum ja dilev láhtjet váj bájkálasj barggo-, sebrudak- ja kultuvrraiellem áhpádibmáj sebrudahteduvvi.

§ 3. Sisadno ja struktuvrra

(1) Áhpádusán galggá:

1.–3. oahppojage:

- binnemusát vihta bieje observasjávnnápráksis
- binnemusát 80 bieje práksis, bagádaláduvva ja árvustaláduvva
- pedagogihkka ja oahppemáhtudahka, 30 oahppotjuokka
- fáhka I (masterfáhka), binnemusát 60 oahppotjuokka
- fáhka II (áhpádinfáhka), binnemusát 30 oahppotjuokka
- fáhka III (áda áhpádinfáhka, fáhka mij skávláj hiehpá jali áhpádinfága tjejnodibme), 30 jali 60 oahppotjuokka.

Fáhka I (masterfáhka) máhtta liehket:

- áhpádinfáhka, 60 oahppotjuokka jali
- profesjávnnáj hiebadum pedagogihkka jali sierrapedagogihkka, 30 oahppotjuokka, ma aktan pedagogihkajn ja oahppemáhtudahka tjoahkkáj li 60 oahppotjuokka 1.–3. jagen.

Fáhka III máhtta liehket:

- áhpádimfáhka jali fáhka mij skávlláj hiehpá, 30 oahppotjuokka, jus masterfáhka l áhpádimfáhka
- ádá áhpádimfáhka, 60 oahppotjuokka, jus masterfáhka l profesjávnnáj hiebadum pedagogihkka jali sierrapedagogihkka.

Juohkka studentan galggá binnemusát 60 oahppotjuokka binnemusát guovte áhpádimfágan áhpádušan.

4.–5. oahppojage:

- binnemusát 30 bieje práksis vuodoskávlán, bagádaláduvvam ja árvustaláduvvam
- pedagogihkka ja oahppemáhtudahka, 30 oahppotjuokka
- fáhka I (áhpádimfáhka masterfáhkan), 90 oahppotjuokka jali
- fáhka I (pedagogihkka jali sierrapedagogihkka masterfáhkan), 60 oahppotjuokka, ja fáhka II jali III, 30 oahppotjuokka, ma li tsieggidum 60 oahppotjuokka nali 1.–3. jagijs.

(2) Áhpádušan galggi guokta jali gálmma áhpádimfága. Divna áhpádimfága galggi profesjávnnáj hiebadum áhpádiddjeoahppofága, daj gaskan galggá fáhkadidaktihkka ja galggá sáemmi gá muhtem skávlláfáhka guoskasj vuodoskávlá oahppoplánan.

(3) Diehtoteorijja ja metávdá galggá fáddan árrat oahpon. Áhpádušá tjadá galggá tiebmá ávddánit.

(4) Fáhka 1 (masterfáhka) máhtta liehket áhpádimfáhka, profesjávnnáj hiebadum pedagogihkka jali sierrapedagogihkka. Jus studænnta l válljim áhpádimfáhkaj tjiegnodit, de galggá áhpádimfáhka liehket 90 oahppotjuokka 4. ja 5. oahppojagen, jali de máhtta profesjávnnáj hiebadum pedagogihkav jali sierrapedagogihkav láhkát. Bákkulasj pedagogihkka ja oahppijmáhtto fáhka 4. ja 5. oahppojagen báhti duodden pedagogihkaj majt soajttá l mastertjiegnodibmen válljim. Jus studænnta l válljim pedagogihkav jali sierrapedagogihkav masterfáhkan, de bierri dat fágaj áhpádibmáj tjanáduvvat. Studænnta galggá 4. jali 5. oahppojagen válljit 30 oahppotjuokka muhtem áhpádimfágan, mij de biejaduvvá daj 60 oahppotjuokkaj nali fágan 1.–3. oahppojagen.

(5) 3. oahppojagen galggi studenta tjálet profesjávnnáj hiebadum DjÁ-dahkamusáv mij tjadná aktij muhtem áhpádimfágav ja fágav pedagogihkka ja oahppijmáhtto. Dahkamusájn galggá riibbam ávddá studenta bessi masterdahkamussaj álget.

(6) Masterdahkamus galggá liehket binnemusát 30 oahppotjuokka. Dat galggá virggáj ja práksisij hiebaduvvam. Áhpádimfágaj masterdahkamus galggá viek tjanáduvvam fáhka ja fáhkadidaktihkka, ja danna máhtti duodden liehket oase pedagogihkas ja sierrapedagogihkas. Pedagogihka jali sierrapedagogihka masterbarggo bierri fágaj áhpádibmáj tjanáduvvat. DjÁ-dahkamusán ja masterbargon bierri sáme- jali álgoálmmukperspektijvva.

(7) Váj nanni áhpádiddij máhtudagáv moattekultuvralasj sebrudagán máttij ásko, de galggá ássko, iellemvuojnno ja etihkka máhtudahka liehket akta moduvlla mij la binnemusát 15 oahppotjuokka biejadum pedagogihkka ja oahppijmáhtto fáhka.

(8) Práksisoahppo galggá liehket binnemusát 110 bieje bagádallamij, málsudahkes ja árvustaláduv práksis. 105 bieje galggi tjadáduvvat vuodoskávlán ja vihtta bieje galggi dáttodit málsomav mánárgárdde-skávllá, ja bierri danen mánárgárdáj biejaduvvat. Práksisoahppo galggá juogeduvvat binnemusát nielje jahkáj binnemusát 80 bievjij vuostasj gálmá jagij nalluj ja 30 bieje manemus guovte jagij nalluj. Duodden báhti binnemusát vihtta bieja hiebaduvvam observasjávnnáj vuodoskávlán árrat áhpádušan. Práksisoahppo galggá liehket integrieridum oasse áhpádušá gájka fágaj. Galggá juogeduvvat vuodoskávlá 5-10 dásij alep ja vuolep dásij gaskan, studentaj fáhkaválljimij hiebaduvvat ja studentaj viehkedit ietjas árvvaladdamav ja virge dámadimev ávddánahttet. Práksisoahppo galggá ávddánit, observasjávnnás ja analijsas oahpo álgon gitta buktet dutketjalmij gehtjadit ja vijddásappot ávddánahttet dutkam- ja vásáduv vuododum áhpádimvuogijt oahpo loahppagietjen.

§ 4. Programmapládna ja nasjåvnålasj njuolgasusá

- (1) Nasjåvnålasj njuolgasusá sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpo 5-10 dássáj galggi dagáduvvat. Njuolgasusá galggi stivrrit ásadusáj bargov sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpojn. Ajtu galggá bessat bájkálattjat vehi ádå láhkáj ájádallat ja njuolgasusájt ietjas ásadussaj hiebasastet.
- (2) Ásadusá stivrra galggá sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpo programmaplánav mierredit. Rámmaplána milta galggá rámmapládna gávvidit gáktu ásadus dilev láhtjá integrieridum sáme vuoduskávllááhpaddidjeohppuj masterdásen állesvuodajn ja tjanástagáj teorijja- ja práksisguoradallamij, fága ja fáhkadidaktihka ja fágaj gaskan. Pládna galggá gávvidit studentaj álles barggonoadev oahpon ja galggá sisadnet mærrádusájt fágalsaj sisano, organisierima, barggamvuogij ja árvustallamvuogij birra ma li studentajda viehkken váj állidi álles oahppambáhtusij programmadásen, ja váj ásadusá máhtti duodastit dajt oahppambáhtusijt majt li állidam.
- (3) Programmapládna galggá gávvidit gáktu ásadusáj oahppoprográmma dilev láhtjá ávddánibmáj virge, práksisoahpo, diedateorijja ja metávdå, studentaj DjÅ-máhtudagá tsieggima ja sijá njálmálasj ja tjálasaj guládallamtjehpudagáj ávddánibmáj. Programmapládna galggá aj gávvidit gáktu barggá rijkajgasskasasj vidjurij, ja gáktu fágajgasskasasj tiemáj barggo la ássjen prográmma tsieggidijn. Dát guosská duola dagu hiebadum áhpaddibmáj, vuodulasj tjeppudagájda ja máhtudagájda, IKT-adno fágaj bargadijn, sáme vidjurijda, moatte kultuvra ja moatte giela vuojnnoj, profesjåvnå etihkkaj ja máhtudahkaj vahágahttema ja ráhtsatjime birra mánáj ja nuoraj gaskan.

§ 5. Nasjåvnålasj oasseeksáma

Departemænnta máhtta mierredit ahte galggi bákkulasj nasjåvnålasj oasseeksáma, ja jus boados galggá oahppoduodastussaj tjáleduvvat.

§ 6. Mærrádusá ierit bessama gáktuj

- (1) Ihkap besa kursav válldemis jus dujna l eksábma jali gæhttalibme ietjá fágajs gå da ma li oassen 5-10 dáse sáme vuoduskávllááhpaddidjeohpos, gehtja § 3-5 dán lágan: Lov om universiteter og høyskoler. Oahppo majna ájgo áhtsát bessat kursajt válldemis, galggá guoskavasj fágaj ma sulástahhti vuoduskávllááhpaddidjeohpo fágajt ja daj gaskan galggá fáhkadidaktihkka ja práksisoahpo. Studænnta galggá aj máhttet duodastit ietjas sámegiela máhtudagáv fágan.
- (2) Studenta gudi ælla árvustaládum goappátjij dárogielajn joarkkaskávlås, bessi árvustallamis dan sæmmi dárogielan. Dássta bessi aj álggorijkak studenta gudi ælla joarkkaskávlåv låhkåm Vuonan. Studenta gejn la dárogiella fáhkan e ávvånis besa dárogielajs. Njuolgasustjállaga § 2:es mij dárogielav gájbbet, máhtti álggorijkak studenta gudi duodasti sijddarijka oajvvegielav válddi oassen áhpadusás állåsit dárogielas bessat.
- (3) Ierit bessam galggá oahppoduodastussaj tjáleduvvat.

§ 7. Doajmmaj biejadibme ja málssomnjuolgasusá

Njuolgadustjála doajmmagoahtá dalága ja 2017–2018 oahppoja sisiváldema rájes.

Studenta gudi sáme vuodoskávlááhpaddjeohpoj rámmaoplánav tjuovvu mij mierreduváj jagen 2010 bassi eksámar tjállet dán milta gitta javllamáno 31. bæjvváj 2023. Dallutjis láhpaduvvá forskrift 1. mars 2010 nr. 296 om rammeplan for de samiske grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn.